

Otázka: Střední Evropa

Předmět: Zeměpis

Přidal(a): Tacanda

Vymezení regionu

- ohraničen regiony západní, jižní a východní a jihovýchodní
- patří sem státy: Německo, Polsko, Slovensko, Maďarsko, Česko + alpské státy (Švýcarsko, Slovinsko, Lichtenštejnsko, Rakousko)

1) Německo, Polsko, Slovensko, Maďarsko, (Česko)

- státním zřízením jsou to republiky
- administrativní členění: Německo – 16 spolkových zemí, Polsko – vojvodství, Slovensko – kraje, Maďarsko – župy
- došlo ke změnám po roce 1990, kdy se Německo sjednotila s NDR a vzniklo Slovensko rozdělením Československé republiky
- hlavní města: Německo – Berlín, Polsko Varšava, Slovensko – Bratislava, Maďarsko – Budapešť

a) Přírodní podmínky

Horizontální členitost– malá

- rozlohy – Německo -> Polsko -> Maďarsko -> ČR -> Slovensko

- Německo a Polsko je omýváno Severním a Baltským mořem -> Fríské ostrovy a ostrov Rújana

Vertikální členitost

od severu k jihu se zvyšuje nadmořská výška

- na severu převažují jezerní plošiny
- ve středu pahorkatiny
- na jihu Alpy

pevninský ledovec ve čtvrtohorách – nyní převládají nížinatá území

nejnížinatější je Maďarsko – do 200 m. n. m. je 90% území; pak hned Polsko

nejhornatější stát je **Slovensko**

Slovensko a Polsko – Karpaty

Maďarsko – Malá a Velká Uherská nížina

nejvyšší bod: **Německo - Zugspitze** (2 962 m. n. m.) – pohoří Wetterstein, Polsko – Rysy, Slovensko – Gerlachovský štít, Maďarsko – Kékes

Podnebí

- od Z k V přibývá kontinentalita i srážky
- mírný pás

Vodstvo

- hlavní evropské rozvodí -> patří do úmoří **Severního, Baltského, Černého, Středozemního moře**

řeky: Rýn, Labe (Německo), Odra a Visla (Polsko), Dunaj (Slovensko, Maďarsko) – do Černého moře

- hustá říční síť propojená kanály
- řeky spojeny kanály a průplavy – nejvíce v **Německu**

jezera: velké množství a většinou ledovcového původu

- na severu jsou jezerní plošiny (Pomořanská atd.) – pevninským ledovcem
- jezera ve vysokých horách (Z Karpaty plesa nebo oka na V) – horským ledovcem
- výjimka jezero Balaton – tektonické jezero

přehradní nádrže: na Slovensko kaskáda na východě **Zemplínská šířava**; na Dunaji – **Vodní dílo Gabčíkovo** (v Maďarsku nedostavěli, jen na Slovensku)

podzemní vody – na Slovensku – Piešťany a v Maďarsku

Biomy: původní listnaté a smíšené lesy vykáceny

- nyní smrkové lesy
- pokáceny smrky (kyselé deště) → **černý trojúhelník** (Německo, Polsko, ČR)
- zbytky stepi v Maďarsku – pusty -> Národní park **Hortobágy** – chov koní

Nerostné bohatství

- Německo: hnědé uhlí ve Středoněmecké pánvi, černé uhlí, draselné soli
- Polsko – černé uhlí v Hornoslezské pánvi, velké zásoby síry, sůl kamenná – důl Wieliczka
- Slovensko – magnezit, vápenec a rudy barevných kovů
- Maďarsko – bauxit
- Německo + ČR + Polsko – území černého trojúhelníku (zdevastovaná krajina těžbou uhlí)

Socioekonomická charakteristika

- **počet obyvatel:** nejlidnatější Německo (bez Ruska nejlidnatější v Evropě), pak ?, nakonec Slovensko
- homogenní stát – Polsko (99%), Německo a Polsko (90%), Maďarsko – národ v Rumunsku, Srbsko a Slovensku (
- v Německu velká menšina Turků – 3%
- **jazyky:** indoevropské jazyky: Německo – germánské, Maďarsko – ugrofinské, Polsko a Maďarsko – slovanské
- **náboženství:** Německo – protestantské, Polsko (nejvíce věřících) a Maďarsko a Slovensko – katolické
- **urbanizace:** žádné megalopole, ale velké množství konurbací – Německo – Porúří a Porýní, Polsko – Horní Slezsko (kolem Katowic) a Tříměstí (Gdaňsk, Gdyně a ?), Slovensko – jediná velká města jsou Bratislava a Košice

Hospodářství

- v 90. letech minulého století se restrukturalizovali
- -> nejrychleji Německo, poměrně bez problémů i Maďarsko
- nejvyspělejší Německo, ostatní státy středně rozvinuté
- všechny státy součástí EU a NATO

Průmysl

- hutnický – Německo a Polsko
- **energetický**
 - převažují tepelné elektrárny – Německo a Polsko
 - vodní elektrárny – Slovensko
 - jaderné elektrárny – Maďarsko
- **Německo:**
 - dopravní strojírenství (BMW, Mercedes, Volkswagen, Audi)
 - elektrotechnika (Bosch, Siemens, Braun)
 - potravinářský (Dr. Oetker?, Knorr) průmysl
- **Polsko:** strojírenství, potravinářský průmysl
- **Slovensko:**
 - strojírenství (Peugeot, Citroen – přesunuté firmy z jiných zemí)
 - elektrotechnika (Sony, Samsung – přesunuté firmy z Japonska)

- oděvní a potravinářský průmysl, petrochemický (Slaná, Bratislava)
- **Maďarsko**
 - strojírenství (autobusy Ikarus?)
 - potravinářský (čabajky, uheráky, Tokajské víno) průmysl

Zemědělství

- Polsko a Maďarsko hlavní zemědělské státy
- ve většině států převažuje **živočišná výroba**
 - -> chov koní v Maďarsku + rybolov
- jediný soběstačný je Německo - výroba masa a mléka
- 1. výrobce na světě chmele - **Německo**
- **Slovensko** - pšenice, kukuřice, vinná réva
- **Maďarsko** - cukrová řepa, pšenice, kukuřice, vinná réva
- **Polsko** - pěstování brambor, lnu a žita

Doprava

- hustá kvalitní železniční i silniční síť
- námořní - Gdaňsk, Hamburk
- letecká doprava - Frankfurt nad Mohanem - jedno z největších letišť v Evropě

Cestovní ruch

- všechny státy mají aktivní saldo -> výborné přírodní předpoklady
- ale v praxi není utvořené dostatečné zázemí pro turisty -> zaostalé

2) Alpské státy

- rozlohou i podle počtu obyvatel je největší Rakousko, pak Švýcarsko, Slovinsko, Lichtenštejnsko
- státní zřízení: všechny státy jsou republiky kromě **Lichtenštejnska = knížectví**
- administrativní dělení: **Švýcarsko - kantony**
- hlavní města: Rakousko - Vídeň, Švýcarsko - Bern, Slovinsko - Lublaň, Lichtenštejnsko - Vaduz

Přírodní podmínky

- **horizontální členitost:** jediné Slovinsko je omýváno Jaderským mořem
- **vertikální členitost:** převážně hornaté státy
- -> nejvyšší vrcholy států: **Rakousko - Grossglockner (Vysoké Taury), Slovinsko - Triglav (Julské Alpy), Švýcarsko - Dufourspitze (Alpy - 2. největší hora), Lichtenštejnsko - Grauspitz (Rätikon)**
- pohoří je spíše třetihorní
- **podnebí:** směsice oceánského a kontinentálního podnebí, které je velmi ovlivněno nadmořskou výškou

Vodstvo:

- hlavní evropské rozvodí - stejná úmoří
- vodní elektrické energie -> krátké a prudké řeky
- jezera ledovcového původu - Itálie: **Lago di garda**, Švýcarsko: **Bodamské, Ženevské jezero**, Rakousko: **Neziderské jezero**
- vodopády **Rheinfall** (23 metrů vysoká) - největší evropské vodopády, ve Švýcarsku
- nejdelší evropský ledovec - **Aletschký** - Bernské Alpy
- **nerostné suroviny:** - obecně chudé
- **Rakousko** - alpská sůl (okolí Salzburgu), magnezit, kolem Vídně zemní plyn
- **Švýcarsko** - barevné rudy

Socioekonomická charakteristika

- nejlidnatější Rakousko, Švýcarsko druhé – ale 20% přistěhovalců, Slovinsko, nejméně Lichtenštejnsko

jazyky:

- převažují germánské – Rakousko a Lichtenštejnsko a německá část Švýcarska
- románské – Švýcarsko a slovanské – Slovinsko

náboženství: převažuje katolické, Švýcarsko – protestanté, katolíci a kalvinisté

národnostní složení: poměrně homogenní, nejméně homogenní je Lichtenštejnsko (66%)

Hospodářství:

- všechny země vyspělé
- **v EU pouze Rakousko a Slovinsko**
- **v NATO pouze Slovinsko**
- Švýcarsko a Lichtenštejnsko – neutrální země + bankovní a finanční centra
- **Slovinsko** – nejbohatší země po rozpadu Jugoslávie, transformace ekonomiky nejrychleji a bez větších problémů
- velké množství ekonomicky aktivních obyvatel -> turistika přináší také velké množství peněz

Průmysl:

Rakousko – energetický – vodní elektrárny

- zpracovatelský lehký průmysl – dřevozpracující
- lékařské přístroje a výroba hodinek, výroba lyží
- potravinářský (Julius Meinl, Interspar)

Švýcarsko – energetický – vodní a jaderné elektrárny

- hutnictví hliníku, dřevozpracující
- největší výrobce hodinek na světě (Swatch, Rolex, Omega)
- lékařské přístroje, léky
- významný potravinářský průmysl (Nestlé, čokolády, sýry)

Slovinsko - domácí spotřebiče Gorenje, cestovní ruch

Doprava:

- průmysly - příklady
- nejvyšší železniční stanice v Švýcarsku - Bernina express
- červený kříž v Ženevě

Švýcarsko je jedna z mála zemí, kde je povolena eutanazie (jinak ještě v Nizozemsku a Belgii)